

MACMILLAN CANCER SUPPORT

PCV

PCV: Polish

PCV to schemat łączący leki chemioterapeutyczne prokarbazynę, lomustynę (CCNU) i winkrystynę.

PCV

PCV to schemat łączący 3 leki chemioterapeutyczne. Jego nazwa pochodzi od pierwszych liter nazw leków stosowanych w tej terapii.

- P – prokarbazyna
- C – CCNU zwane również lomustyna
- V – winkrystyna.

Podane tutaj informacje najlepiej czytać w połączeniu z naszymi ogólnymi informacjami o chemioterapii i rodzaju nowotworu, na jaki cierpi dana osoba.

Onkolog wyjaśni tę metodę leczenia oraz związane z nią możliwe skutki uboczne, zanim pacjent wyrazi zgode na jej zastosowanie.

Jak podaje się PCV

Leczenie schematem PCV odbywa się na oddziale dziennym chemioterapii. Lek podaje pielęgniarka specjalizująca się w chemioterapii. Zazwyczaj podczas leczenia pacjent spotyka się z:

- onkologiem,
- pielęgniarką specjalizującą się w chemioterapii lub pielęgniarką specjalistą,
- specjalistą farmaceutą.

W niniejszej broszurze osoby te nazywamy odpowiednio: lekarzem, pielęgniarką lub farmaceutą.

W dniu podania każdego leku lub wcześniej pielęgniarka albo pracownik laboratorium pobiera od pacjenta próbkę krwi. Robi się to, aby sprawdzić, czy przyjęcie chemioterapii jest dla pacjenta bezpieczne.

Przed rozpoczęciem chemioterapii pacjent odbywa rozmowę z lekarzem, pielęgniarką lub farmaceutą. Rozmowa dotyczy wyników badania krwi oraz samopoczucia pacjenta. Jeśli wyniki badania krwi są prawidłowe, zespół farmaceutyczny przygotowuje leki przeciwnowotworowe.

Prokarbazynę i lomustynę przyjmuje się w formie kapsułek do połykania. Winkrystynę podaje się do krwioobiegu, jako zastrzyk dożylny.

Przed wykonaniem zastrzyku pielęgniarka podaje pacjentowi leki przeciwwymiotne. Następnie pielęgniarka podaje zastrzyk z winkrystyną przez:

- kaniule – krótką, cienką rurkę wprowadzoną do żyły w ramieniu lub dłoni,
- cewnik centralny – cienką rurkę wprowadzoną podskórnice do żyły w klatce piersiowej,
- cewnik centralny wprowadzony obwodowo – cienką rurkę wprowadzoną do żyły w ramieniu, a stamtąd do żyły w klatce piersiowej,
- wszczepialny port (port naczyniowy) – dysk umieszczony pod skórą w klatce piersiowej lub ramieniu i prowadzący do żyły w klatce piersiowej.

Schemat chemioterapii

Zazwyczaj chemioterapia jest stosowana w serii kilku cykli leczenia przez okres kilku miesięcy. Każdy cykl schematu PCV trwa 42 dni (6 tygodni).

W pierwszym dniu pacjent dostaje zazwyczaj zastrzyk z winkrystyną i lomustynę w kapsułkach.

W pierwszym lub drugim dniu rozpoczyna się podawanie prokarbazyny. Ten lek przyjmuje się raz dziennie przez 10 dni.

Następnie zaczyna się 32-dniowy okres odpoczynku bez leków. To kończy pierwszy cykl leczenia schematem PCV.

Po zakończeniu okresu odpoczynku rozpoczyna się drugi cykl leczenia schematem PCV. Przebiega on dokładnie tak samo jak pierwszy.

Pielęgniarka lub farmaceuta może także dać pacjentowi leki przeciwwymiotne oraz inne tabletki do zabrania do domu. Wszystkie kapsułki i tabletki należy przyjmować ściśle według wskazań pielęgniarki lub farmaceuty.

Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta wyjaśnią pacjentowi, jak prowadzone będzie leczenie. Mogą oni też wręczyć pacjentowi kopię planu leczenia, aby wziął go do domu.

Przyjmowanie lomustyny i prokarbazyny w kapsułkach

Kapsułki z lomustyną i prokarbazyną należy połykać w całości, popijając je szklanką wody. Nie należy ich żuć, otwierać ani miażdżyć. Można przyjmować je z jedzeniem lub bez jedzenia.

Lomustynę przyjmuje się w pierwszym dniu. Przyjmowanie prokarbazyny rozpoczyna się w pierwszym lub drugim dniu i kontynuuje przez 10 dni. Lek ten trzeba przyjmować codziennie o tej samej porze.

Kapsułki należy przyjmować ściśle według zaleceń pielęgniarki lub farmaceuty. Dzięki temu jest bardziej prawdopodobne, że będą skuteczne.

Jeśli pacjent zapomni przyjąć prokarbazynę, powinien przyjąć pominiętą dawkę tak szybko, jak to możliwe, chyba że czas pozostały do kolejnej dawki jest krótszy niż 2 godziny. W takim przypadku należy pominąć zapomnianą dawkę i przyjąć kolejną o wyznaczonej godzinie. O zapomnianej dawce zawsze należy poinformować lekarza. Nie należy przyjmować podwójnej dawki, chyba że zalecił to lekarz.

Inne kwestie dotyczące kapsułek, o których należy pamiętać:

- Pacjent powinien przechowywać leki w oryginalnym opakowaniu w temperaturze pokojowej, z dala od źródeł ciepła i bezpośredniego działania promieni słonecznych.
- Leki należy przechowywać w bezpiecznym i niedostępnym dla dzieci miejscu oraz poza zasięgiem ich wzroku.
- Inne osoby powinny unikać bezpośredniego kontaktu z lekami stosowanymi w chemioterapii.
- Przed przyjęciem kapsułek i po ich przyjęciu należy umyć ręce.
- Jeśli od razu po połknięciu kapsułki pacjent zwymiotował, powinien skontaktować się ze szpitalem. W takiej sytuacji nie należy przyjmować dodatkowej dawki.
- Jeśli leczenie zostało przerwane, należy zwrócić nieużyte kapsułki farmaceucie.

Po przyjęciu prokarbazyny

Do 48 godzin po przyjęciu prokarbazyny należy użyć rękawiczek, gdyby konieczne było sprzątnięcie moczu lub wymiotów pacjenta. Dotyczy to zarówno pacjenta, jak i innych osób.

Skutki uboczne

Opisujemy tutaj najczęściej występujące skutki uboczne leczenia. Niniejsza broszura przedstawia również niektóre rzadziej występujące skutki uboczne.

U danego pacjenta mogą wystąpić niektóre z opisanych tutaj skutków ubocznych, jednak mało prawdopodobne jest, że wystąpią u niego one wszystkie. Pacjent może także doświadczyć pewnych rzadszych skutków ubocznych, które nie są tu wymienione. O zaobserwowanych skutkach ubocznych należy zawsze poinformować lekarza, pielęgniarkę lub farmaceutę.

Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta mogą przepisać leki, które pomogą ograniczyć niektóre ze skutków ubocznych. Ważne, aby przyjmować je dokładnie zgodnie z zaleceniami. Dzięki temu jest bardziej prawdopodobne, że leki będą skuteczne. Informacji na temat łagodzenia skutków ubocznych udzielają lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta. Większość skutków ubocznych zaczyna ustępować po zakończeniu leczenia.

✕

Poważne i zagrażające życiu skutki uboczne

Niektóre metody leczenia nowotworów mogą mieć poważne skutki uboczne. W rzadkich przypadkach mogą one stanowić zagrożenie dla życia. Onkolog lub pielęgniarka może wyjaśnić ryzyko wystąpienia takich skutków ubocznych u danej osoby.

Kontakt ze szpitalem

Pielęgniarka przekaze numery telefonów do szpitala. W razie złego samopoczucia lub chęci uzyskania porady można zadzwonić pod podane numery o dowolnej porze dnia i nocy. Należy zapisać te numery w telefonie lub trzymać je w bezpiecznym miejscu.

Więcej informacji

Nie możemy wymienić wszystkich możliwych skutków ubocznych tego leczenia. Istnieją pewne rzadko występujące skutki uboczne, które nie zostały tutaj przedstawione. Szczegółowe informacje można znaleźć w [elektronicznym Kompendium leków \(eMC\)](#).

Skutki uboczne występujące podczas leczenia

Niektóre osoby mogą doświadczać skutków ubocznych w trakcie chemioterapii lub krótko po jej zakończeniu.

Reakcja alergiczna

Niektórzy pacjenci wykazują w trakcie leczenia reakcję alergiczną na opisane tutaj leki. Przed rozpoczęciem leczenia pacjent otrzymuje leki, które zapobiegają reakcji alergicznej lub ją ograniczają.

Niektóre z możliwych objawów reakcji alergicznej:

- uczucie gorąca lub rozpalenie widoczne na twarzy,
- dreszcze,
- świąd,
- wysypka na skórze,
- zawroty głowy,
- ból głowy,
- uczucie duszności lub świszczący oddech,
- obrzęk twarzy lub ust,
- ból pleców, brzucha lub w klatce piersiowej.

W trakcie leczenia pielęgniarka kontroluje stan pacjenta pod kątem ewentualnych oznak reakcji alergicznej. Jeśli pacjent poczuje się źle lub wystąpi u niego którykolwiek z powyższych objawów, powinien niezwłocznie poinformować o tym pielęgniarkę. W przypadku potwierdzenia reakcji alergicznej pacjent zostaje szybko poddany leczeniu.

Czasami reakcja występuje kilka godzin po zabiegu. W razie wystąpienia powyższych objawów lub złego samopoczucia po przyjeździe do domu pacjent powinien natychmiast skontaktować się ze szpitalem.

Wyciek leku poza żyłę

Lek może wyciekać poza żyłę. W takim przypadku może dojść do uszkodzenia tkanki otaczającej żyłę. Nazywamy to wynaczynieniem. Wynaczynienie nie występuje często, lecz jeśli do niego dojdzie, ważne jest niezwłoczne podjęcie leczenia. Należy natychmiast poinformować pielęgniarkę, jeśli występuje pieczenie, ból, zaczerwienienie lub obrzęk wokół żyły.

Częste skutki uboczne

Ryzyko infekcji

Opisany tutaj lek może zmniejszyć liczbę krwinek białych. Komórki te zwalczają infekcje. Jeśli liczba krwinek białych jest niska, zwiększa się podatność na infekcje. Niski poziom krwinek białych jest czasem nazywany neutropenią.

Infekcja może okazać się bardzo poważna, gdy poziom krwinek białych jest niski. W przypadku wystąpienia infekcji należy jak najszybciej przystąpić do jej leczenia. Należy natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod otrzymany całodobowy numer telefonu w przypadku, gdy:

- temperatura ciała pacjenta przekroczyła 37,5°C (99,5°F),
- pacjent nagle poczuł się źle, nawet mając prawidłową temperaturę ciała,
- pacjent wykazuje objawy infekcji,
- temperatura ciała pacjenta spadła poniżej 36°C (96,8°F).

Objawy infekcji to między innymi:

- dreszcze i drżenie,
- ból gardła,
- kaszel,
- duszności,
- biegunka,
- konieczność częstego oddawania moczu lub dyskomfort w trakcie oddawania moczu.

Ważne jest, aby postępować zgodnie z wszelkimi zaleceniami zespołu onkologicznego.

Poziom krwinek białych zazwyczaj wraca do normy przed kolejnym cyklem leczenia. Przed kontynuacją chemioterapii pacjent zostaje poddany badaniu krwi. Jeśli poziom krwinek białych jest niski, lekarz może nieznacznie opóźnić podanie leków do czasu podwyższenia się poziomu tych krwinek.

Lekarz może również zmniejszyć:

- dawkę leków,
- okres przyjmowania prokarbazyny przy kolejnym cyklu leczenia.

Sinienie i krwawienie

Opisane tutaj leczenie może prowadzić do zmniejszenia liczby płytek krwi. Płytki krwi to komórki, które biorą udział w krzepnięciu krwi.

Jeśli liczba płytek krwi jest niska, łatwiej mogą pojawiać się siniaki lub krwawienie. Pacjent może doświadczyć tak objawów jak:

- krwawienie z nosa,
- krwawienie z dziąseł,
- obfite miesiączkowanie,
- krew w moczu lub stolcu,
- niewielkie czerwone lub fioletowe plamki na skórze, które mogą przypominać wysypkę.

W przypadku wystąpienia siniaków lub krwawienia niewiadomego pochodzenia należy poinformować lekarza. Może być konieczne podanie kroplówki w celu dostarczenia pacjentowi dodatkowych płytek krwi. Ich podanie jest nazywane transfuzją lub przetoczeniem płytek krwi.

Anemia (niski poziom krwinek czerwonych)

Chemioterapia może obniżyć poziom krwinek czerwonych. Krwinki czerwone transportują tlen po całym organizmie. Jeżeli liczba krwinek czerwonych jest niska, nazywamy to niedokrwistością (anemią). W takiej sytuacji mogą wystąpić objawy takie jak:

- błądźność skóry,
- brak energii,
- duszności,
- zawroty głowy.

W przypadku wystąpienia tych objawów należy poinformować o nich lekarza lub pielęgniarkę.

W razie znacznej anemii może zaistnieć potrzeba podania kroplówki uzupełniającej poziom krwinek czerwonych. Nazywa się to transfuzją krwi.

Czasami lekarze przepisują lek zwany erytropoetyną. Pomaga on organizmowi w wytwarzaniu większej liczby krwinek czerwonych. Podaje się go w formie zastrzyku podskórnego. Bardziej powszechnym zabiegiem w przypadku anemii jest jednak transfuzja (przetoczenie) krwi.

Nudności

Lekarz przepisze leki przeciwwymiotne, aby zapobiec nudnościom występującym w trakcie i po chemioterapii. Leki te należy przyjmować ściśle według zaleceń pielęgniarki lub farmaceuty. Łatwiej jest zapobiegać nudnościom niż je leczyć.

W przypadku nudności należy często pić płyny małymi łykami i regularnie spożywać niewielkie porcje jedzenia. Ważne jest, aby przyjmować wystarczającą ilość płynów. Jeśli pacjent w dalszym ciągu odczuwa nudności lub wymiotuje częściej niż raz na 24 godziny, należy jak najszybciej skontaktować się ze szpitalem. Jego personel udzieli porad w tym zakresie. Lekarz lub pielęgniarka może przepisać inny lek przeciwwymiotny, który będzie skuteczniejszy dla danego pacjenta.

Brak apetytu

Opisane tutaj leczenie może mieć wpływ na apetyt. Nie trzeba się martwić utratą apetytu trwającą jeden lub dwa dni. Jeśli jednak apetyt nie wróci po kilku dniach lub pacjent chudnie, należy powiedzieć o tym pielęgniarce lub dietetykowi. Mogą oni udzielić porad w tym zakresie, np. zalecić pacjentowi przyjmowanie suplementów diety lub napojów albo zasugerować zmianę diety lub zwyczajów żywieniowych.

Uczucie zmęczenia

Opisane tutaj leczenie powoduje uczucie dużego zmęczenia, więc pacjent musi dużo odpoczywać. Przez kilka miesięcy po zakończeniu leczenia pacjent łatwo się męczy. Źródłem energii mogą być niezbyt forsowne ćwiczenia fizyczne, takie jak krótkie spacerki. Uczucie zmęczenia będzie powoli ustępować.

W razie odczuwania senności nie należy prowadzić pojazdów ani obsługiwać maszyn.

Problemy z oddawaniem moczu

Jeśli pacjent oddaje więcej lub mniej moczu niż zwykle albo jeśli odczuwa przy tej czynności ból, powinien natychmiast skontaktować się ze szpitalem.

Wypadanie włosów

Włosy na głowie mogą się przerzedzić. Mogą również całkowicie wypaść. Brwi, rzęsy oraz inne owłosienie na ciele również mogą wypaść lub przerzedzić się. Zazwyczaj wypadanie włosów zaczyna się po pierwszym lub drugim cyklu leczenia.

Pielęgniarka może przedstawić sposoby radzenia sobie z utratą włosów. Istnieją sposoby maskowania utraty włosów, z których można skorzystać. Skóra głowy może stać się wrażliwa. Należy używać nakrycia głowy, aby chronić skórę podczas przebywania na słońcu.

Utrata włosów jest prawie zawsze tymczasowa. Najczęściej odrastają one po zakończeniu leczenia.

Drętwienie lub mrowienie w rękach lub stopach (tzw. neuropatia obwodowa)

Przyjmowanie opisanego tutaj leku może wpływać na nerwy, co może prowadzić do drętwienia, mrowienia lub bólu w rękach lub stopach. Pacjent może mieć trudności przy zapinaniu guzików lub wykonywaniu innych czynności wymagających precyzji.

W przypadku wystąpienia takich objawów należy poinformować o tym lekarza. Niekiedy w takiej sytuacji trzeba zmniejszyć dawkę leku. Objawy te zazwyczaj ustępują powoli po zakończeniu leczenia. W niektórych przypadkach mogą one nie ustąpić nigdy. Jeśli pacjenta to niepokoi, powinien porozmawiać o tym z lekarzem.

Zaparcia

Opisane tutaj leczenie może wywoływać zaparcia. Zaparcie oznacza niemożność oddawania stolca tak często, jak zwykle. Czynność ta może być trudna lub bolesna. Oto kilka rad, które mogą pomóc:

- Należy pić co najmniej 2 litry (3½ pinty) płynów dziennie.
- Należy jeść produkty spożywcze zawierające duże ilości błonnika, takie jak owoce, warzywa i chleb pełnoziarnisty.
- Należy regularnie wykonywać niezbyt forsowne ćwiczenia fizyczne, takie jak krótkie spacer.

W przypadku zaparcia należy poprosić personel szpitalny o poradę. Aby pomóc, lekarz może przepisać środki przeczyszczające.

Ból brzucha

Winkrystyna może powodować skurcze brzucha. W przypadku ich wystąpienia należy powiedzieć o tym zespołowi onkologicznemu. Jego pracownicy mogą zbadać przyczynę tego zjawiska i podać pacjentowi leki.

Ból szczęki/żuchwy

Winkrystyna może wywoływać ból w szczęcie/żuchwie. Należy powiadomić pielęgniarkę lub lekarza w razie zauważenia u siebie tych objawów.

Ból mięśni lub stawów

Podczas leczenia można odczuwać ból mięśni lub stawów. Jeżeli to się dzieje, należy zgłosić ten fakt lekarzowi, który może podać środki przeciwbólowe. Należy poinformować lekarza, jeśli ból nie ustąpił. Ból mogą złagodzić ciepłe kąpiele i regularny odpoczynek.

Wpływ na wątrobę

Opisane tutaj leczenie może wpływać na funkcjonowanie wątroby. Aby sprawdzić, czy wątroba funkcjonuje prawidłowo, przeprowadza się badania krwi. Czasami zmiany dotyczące wątroby mogą być poważne. W razie wystąpienia podczas leczenia lub po jego zakończeniu któregokolwiek z poniższych objawów należy natychmiast skontaktować się ze szpitalem:

- zażółcenie skóry lub oczu,
- duża senność,
- wymioty,
- ból z prawej strony brzucha,
- utrata apetytu.

Wpływ na nerki

Opisane tutaj leczenie może wpłynąć na funkcjonowanie nerek. Wpływ ten jest zazwyczaj łagodny i ustępuje po zakończeniu leczenia. Aby sprawdzić, czy nerki funkcjonują prawidłowo, przeprowadza się badania krwi. Pacjent powinien powiedzieć lekarzowi lub pielęgniarce, jeżeli w jego moczu pojawi się krew lub jeśli zacznie oddawać mocz częściej niż zwykle.

Ważne jest, aby chronić nerki, pijąc przynajmniej 2 litry (3 ½ pinty) bezalkoholowych płynów dziennie.

Ból jamy ustnej i gardła

Przyjmowanie opisanego tutaj leku może wywoływać ból jamy ustnej i gardła. U pacjenta mogą się także pojawić owrzodzenia jamy ustnej. Może to spowodować zwiększoną podatność na infekcje jamy ustnej lub gardła. Zęby lub protezy należy myć miękką szczoteczką rano i wieczorem oraz po posiłkach.

W razie wystąpienia bólu jamy ustnej lub gardła należy:

- powiedzieć o tym pielęgniarce lub lekarzowi – mogą oni zalecić płyn do płukania jamy ustnej lub odpowiednie leki,
- postarać się pić dużo płynów,
- unikać alkoholu, tytoniu i pokarmów, które mogą podrażniać jamę ustną.

W niektórych przypadkach ssanie kostek lodu może pomóc złagodzić ból jamy ustnej lub gardła. Nie należy jednak ssać lodu w przypadku korzystania z radioterapii obejmującej głowę lub szyję. Może to wywołać obrażenia.

Reakcje skórne

Leczenie schematem PCV może wpływać na stan skóry i wywoływać wysypki. Lekarz lub pielęgniarka poinformuje, jakich zmian można się spodziewać.

Jeśli skóra pacjenta jest wysuszona, powinien on spróbować używać codziennie nieperfumowanego kremu nawilżającego. Wszelkie zmiany skórne należy zawsze zgłaszać lekarzowi lub pielęgniarce. Udzielią oni porady i mogą przepisać odpowiednie kremy lub leki. Zmiany skórne są zazwyczaj tymczasowe i ustępują po zakończeniu leczenia.

Rzadziej występujące skutki uboczne

Wpływ na układ nerwowy

Leczenie schematem PCV może wpływać na układ nerwowy. Pacjent może odczuwać:

- kłucie i mrowienie w dłoniach i stopach,
- mrowienie w rękach i nogach,
- senność lub dezorientację,
- zawroty głowy lub zaburzenia równowagi.

W rzadkich przypadkach leczenie schematem PCV może wywoływać napady padaczkowe. Lekarz może przepisać leki, które pomagają powstrzymać te napady. Udzieli on też więcej informacji na ten temat.

Tego typu objawy należy natychmiast zgłosić lekarzowi lub pielęgniarce. W takiej sytuacji mogą oni zmodyfikować stosowane leczenie. W razie wystąpienia powyższych objawów nie wolno prowadzić pojazdów ani obsługiwać maszyn.

Zmiany dotyczące słuchu

Opisane tutaj leczenie może mieć wpływ na słuch i w niektórych przypadkach może powodować jego utratę. Pacjent może doświadczać dzwonienia w uszach. Nazywamy to szumami usznymi. Pacjent może również nie słyszeć niektórych wysokich dźwięków.

Zaburzenia słuchu ustępują zazwyczaj po zakończeniu leczenia. Zdarza się, że zaburzenia te są trwałe. Jeśli pacjent zauważy u siebie jakiegokolwiek zmiany w słyszeniu, powinien zgłosić je lekarzowi.

Wpływ na płuca

Opisane tu leczenie może powodować zmiany w płucach. Należy zgłosić lekarzowi następujące objawy:

- kaszel,
- świszczący oddech,
- duszności.

Jeśli wcześniej istniejące problemy z oddychaniem nasiliły się, również należy poinformować o tym lekarza. Pacjent może zostać skierowany na badania w celu sprawdzenia funkcjonowania jego płuc.

Zaburzenia widzenia

W rzadkich przypadkach leczenie schematem PCV może mieć wpływ na wzrok pacjenta. Należy natychmiast skontaktować się z lekarzem, gdyby u pacjenta wystąpił ból oczu lub jakiegokolwiek zmiany dotyczące wzroku. Pacjent może także musieć poddać się badaniu okulistycznemu.

Biegunka

Przyjmowanie opisanych tutaj leków może wywoływać biegunkę. Biegunka oznacza wydalanie większej niż zwykle ilości stolca (kału) lub oddawanie wodnistych albo luźnych stolców. Jeśli pacjent ma stomię, może ona być bardziej aktywna niż zwykle.

Jeśli pacjent ma biegunkę, powinien:

- pić co najmniej 2 litry (3½ pinty) płynów każdego dnia,
- unikać alkoholu, kofeiny, produktów mlecznych oraz produktów spożywczych o dużej zawartości tłuszczu lub błonnika,
- poprosić personel szpitalny o poradę.

Zmiany ciśnienia krwi

Winkrystyna może wywoływać wysokie lub niskie ciśnienie krwi. Jeśli pacjent przyjmuje leki do kontroli wysokiego ciśnienia, powinien powiedzieć o tym lekarzowi. Być może konieczne będą regularne kontrole ciśnienia krwi.

Drugi nowotwór

Leczenie schematem PCV może nieznacznie zwiększyć ryzyko rozwoju drugiego nowotworu, nawet wiele lat później. Korzyści wynikające z leczenia zdecydowanie przeważają jednak nad tym ryzykiem. Kwestię tę można omówić z lekarzem.

Inne informacje

Efekty spożywania alkoholu i niektórych rodzajów żywności

Prokarbazyna może wywołać reakcję, jeśli pacjent spożywa żywność i napoje zawierające związek chemiczny o nazwie tyramina. Żywność i napoje zawierające tyraminę mogą wywołać reakcje podczas leczenia prokarbazyną i dwa tygodnie po nim.

Reakcja ta polega na tym, że pacjent może odczuwać nudności, bóle głowy, senność oraz doświadczać potów i trudności z oddychaniem. Jest to rzadkie, ale gdyby u pacjenta pojawiły się te objawy, powinien on skontaktować się ze szpitalem w celu zasięgnięcia porady.

Najlepiej jest unikać:

- alkoholu,
- piw i win bezalkoholowych,
- serów dojrzewających (w tym serów wysoko przetworzonych),
- salami, pepperoni i kiełbasy bolońskiej,
- wyciągów z drożdży lub mięsa (Oxo®, Marmite® i Bovril®),
- bobu,
- przejrziałych owoców,
- żywności kiszzonej, fermentowanej, wędzonej lub dojrzewającej.

Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta udzieli pacjentowi dalszych porad na temat żywności, której należy unikać.

Celiakia lub nietolerancja pszenicy

Kapsułki z lomustyną zawierają pszenicę. Jeśli pacjent cierpi na celiakię lub alergię na pszenicę, powinien poinformować o tym lekarza przed rozpoczęciem leczenia.

Nietolerancja laktozy

Kapsułki z lomustyną zawierają laktozę. Laktoza to rodzaj cukru występujący w mleku i przetworach mlecznych. W przypadku nietolerancji laktozy należy poinformować o tym lekarza przed rozpoczęciem przyjmowania kapsułek z lomustyną.

Ryzyko wystąpienia zakrzepu

Nowotwór i niektóre leki przeciwnowotworowe mogą zwiększać ryzyko wystąpienia zakrzepu. Objawy zakrzepu to między innymi:

- pulsujący ból, zaczerwienienie lub opuchlizna nogi albo ramienia,
- nagły atak duszności lub kaszlu,
- ostry ból w klatce piersiowej, który może pogarszać się, gdy pacjent kaszle lub bierze głęboki wdech.

W razie wystąpienia któregokolwiek z wyżej wymienionych objawów należy natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod otrzymany całodobowy numer telefonu. Jeśli nie można połączyć się z lekarzem, należy zadzwonić pod **numer 111**, pod którym można uzyskać **pilną poradę w ramach NHS**.

Zakrzepy są groźne, jednak lekarz może przepisać leki rozrzedzające krew (antykoagulanty). Lekarz lub pielęgniarka może udzielić więcej informacji na ten temat.

Można obniżyć ryzyko powstania zakrzepu poprzez:

- utrzymywanie aktywności fizycznej podczas terapii,
- picie dużej ilości płynów, szczególnie wody.

W celu zapobieżenia zakrzepom podaje się czasem antykoagulanty.

Inne leki

Niektóre leki mogą wpływać na działanie opisanej tutaj terapii lub być dla pacjenta szkodliwe w trakcie jej stosowania. Należy zawsze powiedzieć onkologowi o wszystkich lekach, które pacjent przyjmuje lub planuje przyjmować, w tym:

- lekach przepisanych przez lekarza,
- lekach kupowanych bez recepty w aptece lub innym sklepie,
- witaminach, lekach ziołowych i uzupełniających formach leczenia.

Należy poinformować innych lekarzy, farmaceutów i dentystów, którzy przepisują lub podają pacjentowi leki, że przyjmuje on terapię przeciwnowotworową opisaną w niniejszej broszurze.

Na stronie elektronicznego Kompendium leków (eMC) można znaleźć więcej informacji na temat tej terapii.

Szczepienia

Szczepienia mogą zmniejszyć ryzyko wystąpienia niektórych zakażeń. Lekarz lub pielęgniarka może porozmawiać z pacjentem o szczepieniach.

Lekarze zazwyczaj zalecają, aby osoby cierpiące na nowotwór zaszczepiły się przeciwko grypie i koronawirusowi (COVID-19). Są to szczepionki inaktywowane, które mogą pomóc w zmniejszeniu ryzyka zakażenia. Osoby z osłabionym układem odpornościowym mogą je otrzymać, ponieważ nie są to szczepionki żywe.

Jeśli układ odpornościowy jest słaby, należy unikać szczepionek żywych. Jest to spowodowane tym, że mogą one wywołać złe samopoczucie. Szczepionki żywe zawierają bardzo słabą wersję choroby, przeciwko której są podawane. Więcej informacji na temat szczepionek żywych i inaktywowanych może udzielić lekarz onkolog lub lekarz pierwszego kontaktu.

Płodność

Niektóre leki przeciwnowotworowe mogą wpływać na możliwość zajścia w ciążę lub zapłodnienia. W razie zaniepokojenia tym faktem należy porozmawiać o tym z lekarzem przed rozpoczęciem leczenia.

Zmiany cyklu miesięczkowego

Pacjentki, u których występuje miesiączka, mogą zauważyć, że stała się ona nieregularna lub zanikła podczas leczenia. To zjawisko może mieć charakter przejściowy, ale w przypadku niektórych osób może okazać się nieodwracalne. Menopauza może pojawić się wcześniej, niż gdyby pacjentka nie została poddana leczeniu. Lekarz lub pielęgniarka może udzielić więcej informacji na ten temat.

Antykoncepcja

W trakcie leczenia należy powstrzymać się od stosunków seksualnych, których celem jest poczęcie dziecka. Leki chemioterapeutyczne mogą uszkodzić rozwijający się płód. Ważne jest, aby podczas leczenia i przez jakiś czas po jego zakończeniu stosować antykoncepcję. Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta może udzielić więcej informacji na ten temat.

Współżycie seksualne

W przypadku współżycia seksualnego podczas leczenia należy stosować środki ochronne takie jak prezerwatywa lub koferdam oralny. Pomagają one chronić partnera lub partnerkę w przypadku przeniknięcia leków chemioterapeutycznych do nasienia lub wydzieliny z pochwy.

Karmienie piersią

Zaleca się nie karmić piersią podczas opisanej tutaj terapii oraz przez pewien czas po jej zakończeniu. Jest to spowodowane faktem, iż leki mogą przedostać się do organizmu dziecka z mlekiem matki.

Lekarz lub pielęgniarka może udzielić więcej informacji na ten temat.

Leczenie z przyczyn nienowotworowych i leczenie stomatologiczne

W razie potrzeby uzyskania pomocy lekarskiej z powodów niezwiązanych z nowotworem należy zawsze poinformować lekarzy i pielęgniarki, że jest się objętym leczeniem przeciwnowotworowym. Należy podać dane kontaktowe onkologa prowadzącego, aby personel medyczny mógł się z nim skonsultować.

Jeśli potrzebne jest leczenie dentystyczne, należy porozmawiać z onkologiem lub pielęgniarką. Zawsze należy poinformować stomatologa o przyjmowanym leczeniu przeciwnowotworowym.

Nasze materiały

Bibliografia

Na stronie elektronicznego Kompendium leków ([electronic Medicines Compendium, eMC](#)) można pobrać ulotkę informacyjną dla pacjentów (Patient Information Leaflet, PIL), aby uzyskać bardziej szczegółowe informacje. Ulotka ta wymienia wszystkie znane skutki uboczne.

Redakcja

Nasza broszura informacyjna została napisana, przejrzana oraz zredagowana przez zespół Cancer Information Development organizacji Macmillan Cancer Support. Jej treść skonsultowano również ze specjalistami w dziedzinie medycyny oraz osobami chorymi na nowotwory.

Naszym informacjom na temat nowotworów przyznano znak jakości [PIF TICK](#). Został on stworzony przez Patient Information Forum i gwarantuje, że spełniliśmy 10 kryteriów tej organizacji w zakresie wiarygodności prezentowanych informacji na temat zdrowia.

Używany przez nas język

Chcemy, aby wszyscy chorzy na nowotwór czuli, że nasze informacje pisane są specjalnie dla nich. Staramy się, by były one jak najbardziej jasne i przejrzyste.

Aby to osiągnąć:

- używamy prostego języka,
- wyjaśniamy terminy medyczne,
- używamy krótkich zdań,
- używamy ilustracji w celu wyjaśnienia tekstu,
- przedstawiamy informacje w jasny sposób,
- upewniamy się, że wszystkie kwestie są zrozumiałe.

Używamy języka inkluzywnego dla wszystkich płci i piszemy w nieformalnym stylu, aby nikt nie czuł się wykluczony. Kiedy jest to wskazane ze względów klinicznych, używamy słów „mężczyzna” i „kobieta” lub „męski” i „żeński”. Robimy to na przykład, wymieniając pewne części ciała lub wspominając statystyki dotyczące występowania chorób.

Więcej o tym, jak opracowujemy nasze materiały, można przeczytać [tutaj](#).

Patient Information Forum

Nasze informacje dotyczące nowotworów spełniają wymogi znaku jakości [PIF TICK](#).

Oznacza to, że są łatwe w użyciu, aktualne i oparte na najnowszych dowodach. Więcej informacji o tym, [jak opracowujemy nasze materiały](#), można znaleźć tutaj.

Ostatnia redakcja tekstu: 1 września 2023 r. | Następna planowana redakcja tekstu: 1 września 2025 r.

Właściwa opieka i wsparcie dla pacjenta

Jeśli ktoś ma nowotwór i nie mówi po angielsku, może się obawiać, że to wpłynie na jego leczenie i opiekę. Zespół opieki zdrowotnej powinien jednak zaoferować każdej osobie poziom opieki i wsparcia oraz informacje, które spełniają jej potrzeby.

Wiemy, że czasami ludzie mogą doświadczać dodatkowych trudności, próbując uzyskać właściwe wsparcie. Na przykład jeśli ktoś pracuje zawodowo lub ma rodzinę, może być mu trudno znaleźć czas, aby zgłaszać się na wizyty w szpitalu. Może także martwić się o pieniądze i koszty dojazdu. Wszystko to może wywoływać stres i można nie wiedzieć, jak sobie z tym poradzić.

Pomoc jest jednak dostępna. Nasza telefoniczna linia wsparcia może zaoferować w języku dzwoniącego poradę dotyczącą takiej sytuacji. Można porozmawiać z pielęgniarkami, doradcami finansowymi, doradcami zajmującymi się świadczeniami społecznymi czy pracą zawodową. Osobom z nowotworami oferujemy także dotacje od fundacji Macmillan. Są to jednorazowe kwoty pieniędzy, które można przeznaczyć na takie wydatki, jak parking szpitalny, przejazdy, opiekę nad dziećmi czy rachunki za ogrzewanie.

Możliwość rozmowy z organizacją Macmillan w swoim języku ojczystym

Można zadzwonić do organizacji Macmillan pod bezpłatny numer 0808 808 00 00 i porozmawiać z nami w swoim języku ojczystym za pośrednictwem tłumacza. Można porozmawiać z nami o swoich obawach i kwestiach medycznych. Po uzyskaniu połączenia telefonicznego wystarczy powiedzieć po angielsku nazwę swojego języka. Nasza infolinia jest czynna 7 dni w tygodniu w godzinach od 8:00 do 20:00.

© Macmillan Cancer Support 2024 – organizacja charytatywna zarejestrowana w Anglii i Walii (261017), Szkocji (SC039907) oraz na Wyspie Man (604), działająca także w Irlandii Północnej. Spółka z odpowiedzialnością ograniczoną do wysokości gwarancji, zarejestrowana w Anglii i Walii pod numerem 2400969. Numer rejestracyjny spółki na Wyspie Man: 4694F. Adres siedziby: 89 Albert Embankment, London SE1 7UQ. Numer VAT: 668265007

Dokładamy wszelkich starań, aby przekazywane przez nas informacje były dokładne, jednak nie można zakładać, że odzwierciedlają one obecny stan badań medycznych, który nieustannie ulega zmianom. Osoby, które martwią się swoim stanem zdrowia, powinny skonsultować się z lekarzem. Organizacja Macmillan nie ponosi odpowiedzialności za żadne szkody wynikające z nieścisłości podanych tutaj informacji lub informacji pochodzących od osób trzecich, takich jak informacje przedstawione w witrynach internetowych, do których podajemy łącza.